

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 163/08-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. mája 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. T., P., t. č. vo väzbe, vo veci namietaného porušenia jeho práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a prezumpciu nevinu podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Prievidza sp. zn. 3 T 28/2007 z 20. decembra 2007 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tos 9/2008 z 12. februára 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. apríla 2008 doručená sťažnosť M. T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a prezumpciu nevinu podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Prievidza (ďalej len

„okresný súd“) sp. zn. 3 T 28/2007 z 20. decembra 2007 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tos 9/2008 z 12. februára 2008.

Zo sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že od jeho vzatia do väzby v auguste 2006 až do súčasnosti niekoľkokrát bezúspešne žiadal okresný súd a krajský súd o prepustenie z väzby, pretože vzhľadom na vykonané dokazovanie neboli reálne preukázané dôvody na jeho ďalšie ponechanie vo väzbe.

Podľa názoru sťažovateľa sa okresný súd v uznesení sp. zn. 3 T 28/2007 z 20. decembra 2007 a krajský súd v uznesení sp. zn. 3 Tos 9/2008 z 12. februára 2008 nevysporiadali s jeho argumentáciou týkajúcou sa nezákonnosti ďalšieho trvania jeho väzby a z tohto dôvodu sú ich rozhodnutia arbitrárne a porušujúce jeho označené práva podľa dohovoru. Sťažovateľ tvrdí, že sa nedopustil trestných činov, ktoré sú mu kladené za vinu.

Sťažovateľ v týchto konaniach namieta porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru tým, že rozhodnutia všeobecných súdov o ponechaní sťažovateľa vo väzbe nie sú založené na konkrétnych skutočnostiach, ale iba „na základe dohadov a abstraktnej úvahe...“. Porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru vidí najmä v tom, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 3. decembra 2007 rozhodovali okresný súd a krajský súd spolu až 83 dní, čo nie je urýchlené rozhodovanie v zmysle tohto článku dohovoru.

Sťažovateľ súčasne namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré spočíva podľa neho najmä v tom, že „konanie od podania až do ukončenia väzobného konania, bolo ako celok nespravodlivé a senát nebol nestranný...“, a tiež v tom, že „súdy sa nevysporiadali dostatočne s mojimi argumentami a nevzali náležite do úvahy mnou uvádzané všetky faktické skutočnosti, rozpory vo výpovediach poškodenej...“, v tom, že „sudcovia krajského súdu, ktorí rozhodovali o mojej sťažnosti proti zamietavému uzneseniu OS-PD, predtým rozhodovali o otázkach týkajúcich sa mojej väzby a už vopred boli toho názoru..., že spáchal som predmetný tr. čin, a preto súd nespĺňal kritérium nestrannosti, čo malo za následok porušenia môjho zaručeného práva...“.

Napokon porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru vidí sťažovateľ v tom, že „súdy v konaniach svojim postojom naznačujú názor, že ako keby som bol už vinný. Skutočnosť, že som bol v konečnom dôsledku uznaný vinným a odsúdený na trest odňatia slobody ma v nijakom prípade nemôže zbaviť môjho počiatočného práva na to, aby som bol považovaný za nevinného, dokiaľ sa moja vina nepreukáže zákonným spôsobom. Skutočnosť že súdy neustále mi paušálne zamietali všetky väzobné podania svedčí o ich presvedčení o mojej vine...“.

Sťažovateľ v sťažnosti tiež uvádza, že všeobecné súdy sa nedostatočne zaoberali jeho návrhmi, keď zamietli jeho žiadosti o prepustenie z väzby, resp. o jej nahradenie písomným sľubom alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Na základe tejto argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil:

„a) Okresný súd Prievidza rozhodnutím uznesením zo dňa 20. 12. 2007 č. k. 3 T 28/07 v spojitosti s konaním Krajský súd Trenčín k. 3 Tos 9/2008 zo dňa 12. 2. 2008 porušil právo obv. M. T. podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

b) Okresný súd Prievidza č. k. 3 T 28/07 zo dňa 20. 12. 2007 v spojitosti s konaním Krajský súd Trenčín k. 3 Tos 9/2008 zo dňa 12. 2. 2008 porušil právo M. T., na urýchlené preskúmanie a konanie o žiadosti v zmysle čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

c) Okresný súd Prievidza uznesením zo dňa 20. 12. 2007 č. k. 3 T 28/07 v spojitosti s konaním Krajský súd Trenčín č. k. 3 Tos 9/2008 zo dňa 12. 2. 2008, pri ktorom bola nedôsledne preskúmaná zákonnosť väzby M. T., bolo porušené moje právo podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

d) Okresný súd Prievidza rozhodnutím uznesením zo dňa 20. 12. 2007 č. k. 3 T 28/07 v spojitosti s konaním Krajský súd Trenčín č. k. 3 Tos 9/2008 pri ktorých bolo porušené M. T. zaručené právo prezumpcie neviny, podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

e) Krajský súd Trenčín, uznesením zo dňa 12. 2. 2008 č. k. 3 Tos 9/2008, pri ktorom bola nestrannosť súdu porušená M. T., podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

f) Okresný súd Prievidza uznesením zo dňa 20. 12. 2007 č. k. 3 T 28/07 v spojitosti s uznesením Krajského súdu Trenčín zo dňa 12. 2. 2008 č. k. 3 Tos 9/2008, pri ktorom bolo porušené právo na spravodlivé súdne konanie o žiadosti o prepustenie z väzby a sťažnosti o väzbe M. T. podľa čl. 6 ods. 1, prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

f) Uznesenie Okresného súdu v Prievidzi zo dňa 20. 12. 07, č. k. 3 T 28/2007, uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 12. 2. 2008 č. k. 3 Tos 9/2008 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu v Prievidzi na ďalšie konanie, s tým, že M. T. sa prepúšťa na slobodu do ukončenia tr. veci.. (...)“

g) Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré sú účastníci, proti ktorým táto sťažnosť smeruje, spoločne a nerozdielne povinní zaplatiť na účet advokáta mi ustanoveného ústavným súdom SR, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu. Ako zadostučinenie žiadam spravodlivosť, ústavnosť, zákonnosť a dodržiavanie medzinárodných záväzkov...“.

II.

Ústavný súd zistil a zároveň z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície v P. sp. zn. ORP 646/OVK-PD-06 zo 17. augusta 2006 obvinený zo spáchania trestného činu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, 2 písm. a), vydierania podľa § 199 ods. 1, 2 písm. a), prečinov porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, 2 písm. a), nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, 2 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

Následne bol uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 47/2006 z 25. augusta 2006 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 65/06 z 28. septembra 2006 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok

v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s tým, že väzba začala plynúť 24. augusta 2006.

Obžaloba bola na sťažovateľa podaná prokurátorom Okresnej prokuratúry P. (ďalej len „okresná prokuratúra“) pod č. k. 2 P v 706/05-155 z 29. januára 2007 pre trestný čin znásilnenia podľa § 8 ods. 1 k § 219 ods. 1 a ods. 2 písm. i) Trestného zákona formou účasti podľa § 10 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a trestný čin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 249a ods. 1 a 2 Trestného zákona.

Na základe konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 3 T 28/2007 podal sťažovateľ 4. decembra 2007 na poštovú prepravu žiadosť (z 3. decembra 2007) o prepustenie z väzby na slobodu, ktorá bola okresnému súdu doručená 6. decembra 2007. Túto žiadosť následne doplnil podaniami zo 4. a 5. decembra 2007 (podanými na poštovú prepravu 7. decembra 2007) o nahradenie väzby písomným sľubom a dohľadom mediačného a probačného úradníka, pretože podľa neho pominuli dôvody väzby. Predmetné podania boli okresnému súdu doručené 10. decembra 2007. Sťažovateľ súčasne žiadal, aby termín hlavného pojednávania nebol určený na stredu. Okresný súd v ten istý deň 10. decembra 2007 určil termín hlavného pojednávania na 20. december 2007 (štvrtok), doručil sťažovateľovi predvolanie a 13. decembra 2007 oznámil tento termín obhajcovi sťažovateľa. Sťažovateľ 14. decembra 2007 požiadal okresný súd, aby spravodlivo rozhodol o jeho žiadosti o prepustenie z väzby.

Okresný súd za účasti sťažovateľa a jeho obhajcu uznesením na verejnom zasadnutí 20. decembra 2007 žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú, neprijal podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku písomný sľub sťažovateľa, že sa nedopustí žiadnej trestnej činnosti, a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku tiež neprijal nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka okresného súdu. Uznesenie bolo doručené sťažovateľovi 9. januára 2008.

Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu však podal sťažovateľ sťažnosť krajskému súdu už 4. januára 2008 aj napriek tomu, že ho nemal doručené. Krajský súd ju zaslal späť okresnému súdu 9. januára 2008, pretože trestný spis sa na krajskom súde v tom čase nenachádzal.

Dňa 11., 18., 28. a 29. januára 2008 požiadal Ústav na výkon väzby ... okresný súd o dodatočný súhlas za účelom vykonania zdravotnej eskorty z dôvodu nevyhnutného ošetrovania sťažovateľa. Dňa 23. januára 2008 sťažovateľ požiadal okresný súd o poskytnutie informácií podľa osobitného zákona [zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov].

Medzitým okresný súd na hlavnom pojednávaní (za účasti sťažovateľa a jeho obhajcu) konanom 16. januára 2008 rozsudkom uznal sťažovateľa vinným zo spáchania uvedených trestných činov, ako boli uvedené v obžalobe okresného prokurátora, a súčasne mu uložil nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 11 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Proti rozsudku sa priamo na pojednávaní odvolal sťažovateľ i jeho obhajca, ktorý mal v lehote 15 dní odvolanie odôvodniť. Doplnenie odvolania doručil obhajca sťažovateľa okresnému súdu 30. januára 2008, sťažovateľ 4. a 7. februára 2008.

Rozsudok okresného súdu v trestnej veci bol doručený sťažovateľovi a jeho obhajcovi 25. januára 2008. Dňa 21. januára 2008 sťažovateľ požiadal o doručenie kópie zvukového záznamu z pojednávania konaného 16. januára 2008, ktorá mu bola doručená 28. januára 2008 (č. l. 973 až 981 spisu), a tiež o nahliadnutie do spisu, ktorého termín bol určený okresným súdom na 30. január 2008 (vtedy sa aj uskutočnilo).

Dňa 21. januára 2008 okresný súd dal pokyn aj na zaslanie spisu krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 20. decembra 2007. Spis bol doručený krajskému súdu 5. februára 2008, ktorý na neverejnom zasadnutí konanom 12. februára 2008 uznesením sp. zn. 3 Tos 9/2008 rozhodol tak, že sťažnosť

sťažovateľa zamietol v celom rozsahu. Rozhodnutie bolo doručené sťažovateľovi februára 2008.

25.

Napokon krajský súd rozhodol o odvolaní podanom proti rozsudku okresného súdu na verejnom zasadnutí za účasti sťažovateľa a jeho obhajcu 6. marca 2008 tak, že odvolanie sťažovateľa zamietol.

III.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti

návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

1. K namietanému porušeniu označených práv zaručených dohovorom postupom okresného súdu

Sťažovateľ v sťažnosti pred ústavným súdom namieta porušenie ním označených práv uznesením okresného súdu sp. zn. 3 T 28/2007 z 20. decembra 2007.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy „... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku rozhodnutím o väzbe sa rozumie rozhodnutie o vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby, o žiadosti o prepustenie z väzby, o ďalšom trvaní väzby, o zmene dôvodov väzby, o návrhu na predĺženie lehoty väzby a rozhodnutie prokurátora o prepustení obvineného z väzby.

Podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť. Sťažnosť nie je prípustná, ak o väzbe rozhoduje odvolací súd alebo dovolací súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ sa mohol domôcť ochrany svojich práv podaním sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 20. decembra 2007, a ako z obsahu sťažnosti vyplýva, túto možnosť aj využil a o jeho sťažnosti krajský súd rozhodol.

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu označených práv zaručených dohovorom postupom krajského súdu

A. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tos 9/2008 z 12. februára 2008 porušil jeho právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že *«konanie od podania až do ukončenia väzobného konania, bolo ako celok nespravodlivé a senát nebol neustranný (...) a tiež v tom, že „súdy sa nevysporiadali dostatočne s mojimi argumentami a nevzali náležite do úvahy mnou uvádzané všetky faktické skutočnosti, rozpory vo výpovediach poškodenej...»*.

Ústavný súd konštatuje, že čl. 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces. Tento článok dohovoru sa zásadne nevzťahuje na konanie o väzbe vrátane konania a rozhodovania trestného súdu o žiadosti o prepustenie z väzby, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na osobnú slobodu a bezpečnosť (III. ÚS 272/03, II. ÚS 15/05, IV. ÚS 65/05). Pôsobnosť tohto článku sa vzťahuje na konania, ktorých predmetom je rozhodovanie o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru alebo o oprávnenosti trestného obvinenia proti konkrétnej osobe (čl. 6 ods. 1 dohovoru) pri rozhodovaní vo veci samej.

Vzhľadom na uvedené, vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru citovaným väzobným uznesením krajského súdu z 12. februára 2008, ústavný súd konštatoval v rámci predbežného prerokovania zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti z dôvodu nedostatku príčinnej súvislosti medzi napádaným väzobným uznesením krajského súdu z 12. februára 2008 a označeným právom.

Ústavný súd rešpektuje aj prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), podľa ktorej osobnú slobodu chráni v zásade čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok De Wilde et al v. Belgicko z 18. júna 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71, § 72, § 73, § 75, § 76, § 77 etc.).

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

B. K namietanému porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 2 dohovoru

Sťažovateľ v sťažnosti pred ústavným súdom namietal aj porušenie čl. 6 ods. 2 dohovoru, t. j. porušenie zásady prezumpcie neviny. Toto porušenie odvodzuje od skutočnosti, že všeobecné súdy pristupovali k nemu vo svojich uzneseniach ako k vinnému, pretože „... *neustále mi paušálne zamietali všetky väzobné podania...*“.

Účelom zásady prezumpcie neviny je chrániť každého, kto bol obvinený z trestného činu, pred vyslovením výroku o vine bez toho, aby bola jeho vina preukázaná v súlade so zákonom (rozsudok ESLP vo veci Nölkenbockhoff v. Nemecko z 25. augusta 1987, séria A, č. 123, § 33). Jej hlavným účelom je chrániť obvineného pred akýmkoľvek súdnym rozhodnutím alebo inými výrokmi príslušných úradných osôb („State officials“), ktoré sa rovnajú vysloveniu jeho viny bez toho, aby bola táto predtým preukázaná v súlade so zákonom (rozsudok ESLP vo veci Rushiti v. Rakúsko z 21. marca 2000, č. 28389/95, § 31). Z prezumpcie neviny tiež vyplýva, že žiadny štátny orgán nie je oprávnený vysloviť vinu či rozhodnúť o vine osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ešte predtým, ako ju vyslovil príslušný súd právoplatným odsudzujúcim rozsudkom (PL. ÚS 12/98).

Prezumpcia neviny je jedným zo základov spravodlivého trestného konania. K jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby („public official“), ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte pred tým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom. Postačuje, dokonca aj pri absencii formálneho konštatovania, tiež argumentácia nasvedčujúca tomu, že úradná osoba považuje

obvineného za vinného (napr. *Daktaras v. Litva*, § 41 a obdobne *Allenet de Ribemont v. Francúzsko*, § 35).

Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil základný rozdiel vo výrokoch úradných osôb, ktoré majú vzťah k prezumpcii nevinny, napr. v rozhodnutiach o prijateľnosti („Decision as to the admissibility“) sťažnosti č. 38087/97 *Samuel St. Clavier Hibbert v. Holandsko* a sťažnosti č. 27785/95 *Adam Wloch v. Poľsko* z 26. januára 1999, resp. 30. marca 2000. Uviedol, že trebarobiť rozdiel medzi výrokmí, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmí, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („a state of suspicion“). Prvé porušujú prezumpciu nevinny, zatiaľ čo druhé boli považované za prijateľné alebo nezávadné („unobjectionable“) v rôznych situáciách posudzovaných ESĽP (napr. *Lutz v. Nemecko*, rozsudok z 25. augusta 1987, séria A, č. 123, § 62; *Englert v. Nemecko*, rozsudok z 25. augusta 1987, séria A, č. 123, § 39; *Nölkenbockhoff v. Nemecko*, § 39 a *Leutscher v. Holandsko*, rozsudok z 26. marca 1996, č. 52/1994/499/581, § 31).

Skutočnosť, že namietané výroky úradnej osoby porušujú prezumpciu nevinny, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto výroky urobené (*Daktaras v. Litva*, § 43; *Adolf v. Rakúsko*, rozsudok ESĽP z 26. marca 1982, séria A, č. 49, § 36 – 41).

Ústavný súd je toho názoru, že z obsahu uznesení všeobecných súdov nemožno vyvodit' záver, že sťažovateľ je vinný zo spáchania trestných činov, ktoré sú mu kladené za vinu a pre ktoré je trestne stíhaný. Všeobecné súdy iba konštatovali (pozri uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tos 9/2008 z 12. februára 2008), že „... *dôvodnosť podozrenia, že obžalovaný M. T. spáchal skutok, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie a bola na neho podaná obžaloba sa v trestnom konaní pred okresným súdom vykonanými dôkazmi nevyklúčila (svedčia o tom najmä svedecké výpovede svedkyne a poškodenej V. B., znalcov z odboru zdravotníctva, svedkov MUDr. V. R., MUDr. V. B., Ing. S. R., J. D., P. B., N. T., K. Š. a M. M.) a naďalej je daná*“.

Prezumpciu nevinu neporušujú také výroky, ktoré vyjadrujú len stav podozrenia zo spáchania trestného činu. Pretože ústavný súd dospel k záveru, že v sťažovateľom namietanom prípade išlo o výroky vyjadrujúce len stav podozrenia zo spáchania trestného činu, a teda neporušujúce zásadu prezumpcie nevinu, je sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Procesnoprávne garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 2 dohovoru sa navyše týkajú tej časti trestného konania, ktorej predmetom je rozhodovanie o samotnom trestnom obvinení (o obžalobe) osoby, a nie sú priamo aplikovateľné na konanie týkajúce sa väzby spadajúce pod pôsobnosť čl. 5 dohovoru (pozri tiež II. ÚS 165/02, III. ÚS 227/03).

C. K namietanému porušeniu čl. 5 ods. 3 dohovoru

Sťažovateľ v týchto konaniach namieta porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru tým, že rozhodnutia všeobecných súdov o ponechaní sťažovateľa vo väzbe nie sú založené na konkrétnych skutočnostiach, ale iba „... na základe dohadov a abstraktnej úvahe...“.

Ústavný súd preto preskúmal citované rozhodnutie krajského súdu a zisťoval, či sú námietky sťažovateľa v tomto smere opodstatnené a či jeho rozhodnutie je skutkovo a právne odôvodnené.

Vychádzajúc z týchto skutočností ústavný súd zistil, že krajský súd svoje rozhodnutie dostatočne odôvodnil a uviedol konkrétne skutočnosti, na základe ktorých sťažnosti sťažovateľa nevyhoveli. Vo svojom rozhodnutí okrem už citovaného textu v odôvodnení namietaného porušenia čl. 6 ods. 2 dohovoru uviedol:

„Za súčasného stavu vykonávania dôkazov krajský súd nezistil žiadne nové skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zánik dôvodu tzv. preventívnej väzby, ktorý bol stanovený pri jeho vzatí do väzby (...). Tieto vzhľadom na povahu trestných činov, pre ktorý je obžalovaný dôvodne stíhaný, spôsob, akým mal byť podľa doterajších zistení skutok spáchaný (pod hrozbou násilia s použitím kuchynského noža) i okolnosti charakterizujúce

jeho osobu (predchádzajúce odsúdenia na nepodmienečné tresty odňatia slobody aj pre trestné činy násilnej povahy, pričom teraz stíhané trestné činy mal spáchať v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody), ktoré odôvodňovali jeho vzatie do väzby a boli dôvodom pre zamietnutie predchádzajúcich sťažností(...) sa nezmenili (...).

Väzba obžalovaného M. T. aj v tomto štádiu trestného stíhania je stále adekvátnym a nevyhnutým zabezpečovacím opatrením a okresný súd správne neakceptoval obžalovaným navrhované nahradenie väzby písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka, pretože tieto inštitúty nemožno považovať za dostatočné na dosiahnutie účelu preventívnej väzby (...).“

Krajský súd, v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok relevantných na rozhodnutie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, a tým o jeho ďalšom zotrvaní vo väzbe, vychádzal zo skutkového a právneho stavu zisteného na základe vykonaného dokazovania na hlavnom pojednávaní pred okresným súdom (výsluchy obžalovaného, svedkov, znalcov, oboznámenie sa s ďalšími dôkazmi). Z citovaného odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nemožno vyvodit', že by sa tento nevysporiadal s právne relevantnými argumentmi v súvislosti s rozhodovaním o väzbe (jej ďalšom trvaní) sťažovateľa, a podľa názoru ústavného súdu je toto odôvodnenie ústavnoprávne akceptovateľné.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd nepovažuje uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tos 9/2008 z 12. februára 2008 za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 5 ods. 3 dohovoru uznesením krajského súdu z 12. februára 2008 sp. zn. 3 Tos 9/2008 odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

D. K namietanému porušeniu čl. 5 ods. 4 dohovoru

Účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru je zabezpečiť osobám zatknutým alebo inak pozbaveným osobnej slobody právo iniciovať konanie, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti opatrenia, ktorým boli slobody pozbavené. Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená s poukazom na vnútroštátny zákon.

Z judikatúry ESĽP vyplýva, že väzba má mať striktne obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „à bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

V každom prípade musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ ako obvinený v trestnej veci plne využil svoje právo predložiť súdu argumenty a dôvody proti predĺženiu jeho väzby, keďže sám a prostredníctvom svojho obhajcu podal veľmi obsažnú sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby.

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33 - § 36).

Berúc do úvahy trestnú vec sťažovateľa ústavný súd zistil, že okresný súd rozhodol o namietanej ostatnej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby (a jej doplnenia, doručených okresnému súdu 6. a 10. decembra 2008) na verejnom zasadnutí za účasti sťažovateľa a jeho obhajcu už 20. decembra 2007, t. j. po 14-ich dňoch od doručenia tejto žiadosti a rozhodnutie okresného súdu bolo doručené sťažovateľovi 9. januára 2008, teda v primeranej lehote. Spis bol síce doručený krajskému súdu až 5. februára 2008, ale

omeškanie bolo spôsobené jednak objektívnymi okolnosťami na strane okresného súdu, ale aj subjektívnymi okolnosťami na strane sťažovateľa tým, že podal sťažnosť 4. januára 2008 krajskému súdu (nie okresnému súdu), preto musela byť vrátená okresnému súdu 9. januára 2008. Objektívne okolnosti spočívali najmä v tom, že okresný súd súčasne v čase, keď bola podaná sťažnosť sťažovateľa, rozhodoval aj vo veci samej na hlavnom verejnom pojednávaní 16. januára 2008 (o obžalobe sťažovateľa), súčasne vybavoval žiadosti sťažovateľa o poskytnutie informácií podľa osobitného zákona a poskytnutie prepisu zvukového záznamu z pojednávania konaného 16. januára 2008 a až po odvolaní sťažovateľa proti rozsudku (30. január 2008) vec postúpil krajskému súdu spolu so sťažnosťou proti rozhodnutiu okresného súdu.

Vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu zistené z obsahu spisu (až na dobu od 9. januára 2008, keď krajský súd doručil sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu prvostupňovému súdu, až do 30. januára 2008, keď vec postúpil krajskému súdu) nemal ústavný súd vážnejšie výhrady k jeho postupu, pretože vzhľadom na ďalšie okolnosti prípadu už uvedené (napr. rozhodovanie o obžalobe, doručovanie uznesenia a rozsudku, vybavovanie ďalších žiadostí sťažovateľa doručených okresnému súdu uvedených v prehľade spisu) považoval celkovú dobu za primeranú, ktorá zodpovedá kritériám urýchleného rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby vyplývajúcim z citovaného článku dohovoru.

Konanie vedené krajským súdom trvalo od 5. februára 2008, keď mu bol doručený spis a napadnuté uznesenie okresného súdu, do 25. februára 2008, keď bolo uznesenie krajského súdu doručené sťažovateľovi, teda celkom dvadsať dní. V tomto prípade treba preto rozhodnutie považovať za rýchle a bezprietahové, pretože rozhodnuté bolo už na neverejnom zasadnutí po siedmich dňoch 12. februára 2008. Túto dobu považuje ústavný súd tiež za primeranú a zodpovedajúcu už citovaným zásadám.

Ústavný súd preto aj v tejto časti odmietol sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Čo sa týka ďalších námietok sťažovateľa, že v jeho veci nerozhodoval krajský súd ako nestranný súd, čím bolo porušené jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd k tomu uvádza, že z obsahu spisu nezistil, že by sťažovateľ riadne uplatnil pred podaním sťažnosti ústavnému súdu v predmetnom konaní námietku zaujatosti predsedu alebo členov senátu, ktorí v jeho veci o väzbe, resp. o veci samej rozhodovali. Obdobne nezistil, že by požadoval opravu rozhodnutí všeobecných súdov v tom smere, ako požadoval pred ústavným súdom. Preto sa jeho sťažnosťou v tejto časti už nezaoberal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2008